

För kännedom:
Kommunfullmäktige
Partiernas gruppledare

Till:
Kommunstyrelsen

Granskning av direktupphandlingar

På uppdrag av Älvsbyns kommuns revisorer har KPMG granskat rutinerna kring kommunens direktupphandlingar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för 2022.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att direktupphandlingar genomförs i enlighet med lagkrav och interna styrdokument.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen inte säkerställer att direktupphandlingar genomförs i enlighet med lagkrav och styrande dokument.

Granskningen visar att kommunen har beslutade riktlinjer för direktupphandling, vilket vi bedömer som positivt. Den interna roll- och ansvarsfördelningen vid upphandling och direktupphandling bedöms vid granskningstillfället vara tydligt formulerade i granskade styrdokument. Detta bekräftas även av intervjuade och tillfrågade enhetschefer.

Granskningen visar dock att det inte genomförts någon anmälan av delegationsbeslut avseende direktupphandlingar under 2022. Vi bedömer att detta utgör en inte försumbar brist. Kommunstyrelsen måste enligt vår bedömning stärka sin uppföljning av delegationsbeslut avseende direktupphandlingar.

Vid upphandling som överskrider direktupphandlingsgränsen hänvisas berörda medarbetare till att samarbeta med exempelvis andra kommuner. Kommunen saknar vid granskningstillfället avtalssamverkan enligt kommunallagen med de kommuner där upphandlingssamverkan sker. Det är enligt vår bedömning viktigt att formalisera samarbetet, i enlighet med vad som regleras i kommunallagen, för att tydliggöra vilka åtaganden och ansvar respektive part har.

Kommunstyrelsen har enligt vår bedömning inte, vid granskningstillfället, tillräckliga interna kontrollaktiviteter för att säkerställa att direktupphandlingar genomförs enligt lagkrav och kommunens egna styrdokument på området. Styrelsen har beslutat om att kontrollera ramavtalstroheten inom ramen för internkontrollplanen 2022. Uppföljningen visar dock att kontrollen inte utförts enligt plan.

I samband med stickprovskontrollen har vi identifierat ett flertal avvikelser i form av brister i dokumentation av inköp som överskrider 100 000 kronor, vilket är ett krav enligt 19 a kap. 11 § LOU. Vi har även identifierat avvikelser i flera stickprov i form av brister i följsamheten till kommunens egna riktlinjer. För sex av nio granskade direktupphandlingar/inköp har vi inte erhållit underlag som tydliggör att konkurrensutsättning har skett. Detta innebär enligt vår bedömning en risk för att kommunstyrelsen åsidosatt affärsmässigheten genom att inte säkerställa att kommunen inte får konkurrenskraftiga priser och villkor.

Vi bedömer att det, i likhet med alla upphandlande myndigheter, finns en risk för förekomsten av mutor och jäv i samband med direktupphandling. Att kommunstyrelsen, vid granskningstillfället, inte bedöms säkerställa en tillräckligt ändamålsenlig intern kontroll påverkar enligt vår bedömning även kommunens riskutsättning för mutor och jäv i samband med direktupphandling. Eftersom det åligger den enskilda tjänstepersonen/förtroendevalda att själva anmäla jäv ställer det enligt vår bedömning krav på kommunstyrelsen att säkerställa att berörda personer har tillräckligt med kunskap om mutor- och jävsituationer.

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen bedömer vi att berörda medarbetare ges förutsättningar, genom löpande och återkommande informationsinsatser avseende jäv, för att undvika jävssituationer.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att;

- tillse att delegationsbeslut anmäls i enlighet med gällande delegationsordning.
- tillse tillräckliga interna kontrollaktiviteter avseende direktupphandling.
- säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med gällande lagkrav och interna styrdokument.
- formalisera samverkansformerna, i enlighet med kommunallagens regleringar, med andra kommunala aktörer.
- säkerställa att berörda medarbetare får den utbildning och information som krävs för att genomföra upphandling och direktupphandling i enlighet med gällande lagkrav och interna styrdokument.

Yttrande från kommunstyrelsen önskas senast den 31 maj 2023.

För Älvsbyns kommuns revisorer

DocuSigned by:

14FA5C8A63D54C3...

Bo Johansson
Ordförande

Granskning av direktupphandling

Rapport
Älvsbyns kommun

KPMG AB

2023-03-29

Antal sidor 21

Älvsbyns kommun
Granskning av direktupphandling

2023-03-29

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	6
2.3	Metod	6
3	Resultat av granskningen	7
3.1	Styrning och ledning	7
3.2	Organisation och genomförande av direktupphandlingar	9
3.3	Intern kontroll och uppföljning	11
3.4	Stickprovskontroll	13
3.5	Utbildnings- och informationsinsatser	16
3.6	Förekomsten av mutor och jäv i samband med upphandling och direktupphandling	17
4	Slutsats och rekommendationer	20
4.1	Sammanfattande bedömning	20
4.2	Rekommendationer	21

1 Sammanfattning

KPMG har av Älvsbyns kommuns revisorer fått i uppdrag att granska rutinerna kring kommunens direktupphandlingar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att direktupphandlingar genomförs i enlighet med lagkrav och interna styrdokument.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen inte säkerställer att direktupphandlingar genomförs i enlighet med lagkrav och styrande dokument.

Granskningen visar att kommunen har beslutade riktlinjer för direktupphandling, vilket vi bedömer som positivt. Detta är väsentligt för att de ska kunna utgöra ett formellt styrande dokument för kommunen. Därtill åligger det kommunen, i enlighet med 19 a kap. 15 § LOU att besluta om riktlinjer för direktupphandling.

Den interna roll- och ansvarsfördelningen vid upphandling och direktupphandling bedöms vid granskningstillfället vara tydligt formulerade i granskade styrdokument. Detta bekräftas även av intervjuade och tillfrågade enhetschefer. Granskningen visar dock att det inte genomförts någon anmälan av delegationsbeslut avseende direktupphandlingar under 2022. Vi bedömer att detta utgör en inte försumbar brist. Kommunstyrelsen måste enligt vår bedömning stärka sin uppföljning av delegationsbeslut avseende direktupphandlingar. Vid upphandling som överskrider direktupphandlingsgränsen hänvisas berörda medarbetare till att samarbeta med exempelvis andra kommuner. Kommunen saknar vid granskningstillfället avtalsövervakning enligt kommunallagen med de kommuner där upphandlingssamarbeten sker. Det är enligt vår bedömning viktigt att formalisera samarbetet, i enlighet med vad som regleras i kommunallagen, för att tydliggöra vilka åtaganden och ansvar respektive part har.

Kommunstyrelsen har enligt vår bedömning inte, vid granskningstillfället, tillräckliga interna kontrollaktiviteter för att säkerställa att direktupphandlingar genomförs enligt lagkrav och kommunens egna styrdokument på området. Styrelsen har beslutat om att kontrollera ramavtalsstroheten inom ramen för internkontrollplanen 2022. Uppföljningen visar dock att kontrollen inte utförts enligt plan. Det genomförs inte någon löpande kontroll av ramavtals- och leverantörstroheten eller några andra strukturerade kontroller, som exempelvis återkommande stickprov, avseende direktupphandlingar vid granskningstillfället. I samband med stickprovskontrollen har vi identifierat ett flertal avvikelser i form av brister i dokumentation av inköp som överskrider 100 000 kronor, vilket är ett krav enligt 19 a kap. 11 § LOU. Vi har även identifierat avvikelser i flera stickprov i form av brister i följsamheten till kommunens egna riktlinjer, som bland annat tydliggör att ett avtal bör upprättas vid inköp som överskrider 100 000 kronor. För sex av nio granskade direktupphandlingar/inköp har vi inte erhållit underlag som tydliggör att konkurrensutsättning har skett. Detta innebär enligt vår bedömning en risk för att kommunstyrelsen åsidosatt affärsmässigheten genom att inte säkerställa att kommunen inte får konkurrenskraftiga priser och villkor.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen, vid granskningstillfället, inte tillser att berörda medarbetare erhåller löpande utbildning avseende upphandling och direktupphandling.

2023-03-29

Vi bedömer att det, i likhet med alla upphandlande myndigheter, finns en risk för förekomsten av mutor och jäv i samband med direktupphandling. Att kommunstyrelsen, vid granskningstillfället, inte bedöms säkerställa en tillräckligt ändamålsenlig intern kontroll påverkar enligt vår bedömning även kommunens riskutsättning för mutor och jäv i samband med direktupphandling.

Eftersom det åligger den enskilda tjänstepersonen/förtroendevalda att själva anmäla jäv ställer det enligt vår bedömning krav på kommunstyrelsen att säkerställa att berörda personer har tillräckligt med kunskap om mutor- och jävsituationer. Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen bedömer vi att berörda medarbetare ges förutsättningar, genom löpande och återkommande informationsinsatser avseende jäv, för att undvika jävssituationer.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att

- tillse att delegationsbeslut anmäls i enlighet med gällande delegationsordning.
- tillse tillräckliga interna kontrollaktiviteter avseende direktupphandling.
- säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med gällande lagkrav och interna styrdokument.
- formalisera samverkansformerna, i enlighet med kommunallagens regleringar, med andra kommunala aktörer.
- säkerställa att berörda medarbetare får den utbildning och information som krävs för att genomföra upphandling och direktupphandling i enlighet med gällande lagkrav och interna styrdokument.

2 Bakgrund

KPMG har av Älvsbyns kommuns revisorer fått i uppdrag att granska om kommunens direktupphandlingar genomförs i enlighet med svensk lagstiftning och kommunens interna styrdokument. Uppdraget avser 2022 års revisionsplan.

Att inköp görs i enlighet med gällande regelverk ska säkerställa att anlidade leverantörer har god affäretik, följer lagar och förordningar samt fullgör sina skyldigheter gentemot samhället. Objektivitetskravet i den offentliga förvaltningen är tydlig i svensk lagstiftning; verksamheten ska bedrivas sakligt och opartiskt, det vill säga utan hänsyn till personliga intressen. Medborgarnas förtroende kräver att förtroendevalda och anställda i offentlig verksamhet inte låter sig påverkas av ovidkommande önskemål eller intressen i sina uppdrag eller sitt arbete. Det är därför viktigt att det finns tydliga processer och rutiner avseende hur inköp ska hanteras samt att inköp attesteras enligt gällande regler.

Upphandling inom kommuner sker ofta till betydande belopp. Hur upphandlingar ska genomföras styrs till stor del av lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF). Lagen bygger på att upphandlande myndigheter behandlar leverantörer på ett likvärdigt och icke diskriminerande sätt samt att upphandlingar ska genomföras öppet. Det är främst varan/tjänstens art och värdet på upphandlingen som avgör vilken upphandlingsmetod som ska användas.

Sedan den 1 juli 2014 finns lagkrav på att den upphandlande organisationen har riktlinjer för direktupphandling och krav på dokumentation för direktupphandlingar som överstiger 100 000 kronor. Syftet med kravet på riktlinjer är enligt Konkurrensverket bland annat att se till att upphandlande myndigheter och enheter tillämpar ett strategiskt förhållningssätt för offentlig upphandling. Det gäller inte minst vid direktupphandlingar. Riktlinjerna ska också syfta till att säkerställa att organisationen tillvaratar konkurrensen vid direktupphandlingar.

Kommunrevisorerna bedömer att det finns en generell risk för att det inom kommunen genomförs inköp som inte lever upp till de krav som ställs i gällande lagstiftning. Med bakgrund av ovanstående har revisorerna beslutat att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en tillräcklig styrning och kontroll avseende direktupphandlingar.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att direktupphandlingar genomförts i enlighet med lagkrav och interna styrdokument. Nedanstående revisionsfrågor har besvarats inom ramen för granskningen:

- Har kommunstyrelsen fastställt riktlinjer för direktupphandling?
- Finns det en tydlig roll- och ansvarsfördelning för upphandlingsprocessen inklusive direktupphandling?
- Säkerställer kommunstyrelsen en tillräcklig intern kontroll avseende efterlevnaden av lagstiftning och interna styrdokument?

2023-03-29

- Genomförs direktupphandlingar i enlighet med gällande lagstiftning och interna styrdokument?
- Erhåller berörda tjänstepersoner löpande utbildning avseende upphandling och direktupphandling?
- Hur bedöms risken för förekomsten av mutor i samband med upphandlingar och direktupphandlingar?
- Hur hanteras eventuella jävsförhållanden vid upphandlingar och direktupphandlingar?

Granskningen avsåg kommunstyrelsen.

2.2 Revisionskriterier

Följande revisionskriterier har tillämpats i granskningen:

- Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)
- Lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF)
- Kommunallagen (Lag 2017:725)
- Tillämpbara interna regelverk, policies och beslut

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av för granskningen relevant dokumentation så som upphandlingspolicy, riktlinjer för upphandling och direktupphandling, policy mot mutor och jäv, riktlinjer för visselblåsning, delegationsordningar, attestreglemente samt attestordning och reglementen.
- Intervjuer har genomförts med kommunchef, ekonomichef, ekonom tillika upphandlingskoordinator samt kommunstyrelsens ordförande. Skriftliga frågor har även skickats till enhetschefer i kommunen. I samband med granskningen har vi erhållit svar från 27 av 37 tillfrågade enhetschefer.
- Stickprovskontroll. Se kap. 3.4 för en detaljerad beskrivning av hur kontrollen genomförts.

Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att faktakontrollera rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrning och ledning

3.1.1 Upphandlingspolicy

Kommunens upphandlingspolicy¹ gäller för all upphandling inklusive direktupphandlingar och är beslutad av kommunfullmäktige. Policyn är kommunens övergripande styrande dokument för upphandling och syftar till att säkerställa att kommunens anskaffning av varor, tjänster och entreprenader sker enligt gällande lagar. Policyn syftar även till att bidra till en hållbar utveckling med beaktande av social-, etisk- och miljömässig hänsyn.

Upphandling ska enligt upphandlingspolicyn baseras på en helhetssyn. Kommunens gemensamma bästa har alltid företräde före enskilda verksamheters intressen.

Kommunen ska i det fall samverkansnytta finns för kommunen samarbeta med kommuner, regioner, statliga myndigheter samt andra organisationer som till exempel Sveriges kommuner och regioner (SKR) i syfte att genomföra både kostnads- och resurser-effektiva upphandlingar.

3.1.2 Riktlinjer för upphandling

Kommunens riktlinjer för upphandling² har brutit ned kommunens upphandlingspolicy och ska ses som ett komplement till policyn. Riktlinjerna är beslutad av kommunfullmäktige och gäller för all kommunal verksamhet i kommunen. Riktlinjerna syftar till att säkerställa att ett gemensamt förhållningssätt gäller för all upphandlingsverksamhet inom kommunen. Vidare syftar de till att säkerställa att varor, tjänster och entreprenader köps med rätt kvantitet, kvalitet och till rätt kostnad.

3.1.2.1 Riktlinjer för direktupphandling

I Riktlinjer för upphandling återfinns kommunens direktupphandlingsriktlinjer. Riktlinjerna tydliggör följande rutiner som finns för inköp utifrån de av fullmäktige³ beslutade beloppsgränser.

<50 000 kronor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Direktinköp är tillåtet. ▪ Inte några krav på avtal eller annan dokumentation.
50 000 kronor – 100 000 kronor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inköp ska ske på affärsmässiga grunder och på ett objektivt sätt. Konkurrensutsättning bör alltid övervägas.

¹ KF 2021-02-15, §9

² KF 2021-02-15, §8

³ KF 2021-02-15, §8

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Direktupphandlingar >50 000 kronor och mer ska kommuniceras med ekonomiavdelningens upphandlingsfunktion och genomföras digitalt i kommunens upphandlingsverktyg för att säkerställa en enhetlig hantering av kommunens direktupphandlingar. ▪ Alla leverantörer som deltagit i direktupphandlingen ska meddelas om vilken leverantör som tilldelats köpet. ▪ Skriftliga avtal kan upprättas och bör övervägas med leverantören. ▪ Ska genomföras i kommunens upphandlingssystem som även diarieför inköpet.
100 000 kronor – 700 000 kronor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inköpet bör konkurrensutsättas. ▪ Skriftliga avtal bör upprättas om det inte finns goda skäl till att inte göra det. ▪ Ska genomföras i kommunens upphandlingssystem som även diarieför inköpet.

Av riktlinjer för inköp framgår att inköp som sker utan att föregås av en formaliserad upphandling trots att sådan, enligt lag, ska genomföras kallas otillåten direktupphandling. En otillåten direktupphandling kan leda till att inköpet/avtalet ogiltigförklaras och att kommunen kan få betala en upphandlingsskadeavgift till Konkurrensverket.

Verksamhetschefer och enhetschefer ansvarar enligt upphandlingspolicyn för att direktupphandlingar och beställningar följer policyn med tillämpning av aktuella riktlinjer för inköp.

3.1.2.2 Mallar och övriga rutinbeskrivningar

Utöver fastställd upphandlingspolicy och riktlinjer finns även de av kommunen framtagna rutiner och mallar som finns tillgängliga att använda vid inköp. Vi har inom ramen för granskningen tagit del av rutiner och mallar för:

- Mall, Behovsbeskrivning Tjänster
- Mall, Behovsbeskrivning Varor
- Mall, Beslut
- Mall, Beställning
- Mall, Avtalsvillkor Tjänster
- Mall, Avtalsvillkor Varor
- Information, Direktupphandlingsstöd

Enligt de intervjuade genomförs vid granskningstillfället en översyn av kommunens styrdokument avseende upphandling och inköp. Översynen är enligt de intervjuade beräknad att vara klar i juni 2023.

3.1.3 Bedömning

Vi kan konstatera att upphandlingspolicy och riktlinjer för upphandling (inklusive direktupphandling) är beslutade av fullmäktige. Det bedömer vi som positivt då det är väsentligt för att de ska kunna utgöra ett formellt styrande dokument för kommunstyrelsen. Därtill åligger det kommunen, som upphandlande myndighet, i enlighet med 19 a kap. 15 § LOU att besluta om riktlinjer för direktupphandling, vilket vi bedömer att Älvsbyns kommun har.

Vår bedömning är att det finns styrdokument som på en övergripande nivå tydliggör upphandlings- och inköpsprocessen i kommunen. Upprättad policy och riktlinjer fångar dock inte hela inköpsprocessen och bedöms kunna utvecklas och tydliggöras vad gäller vilka moment som ska genomföras i den inledande fasen (behovsanalys, marknadsanalys etc.) samt efter det att ett avtal är tecknat (utvärdering och uppföljning av avtal).

Vi bedömer det som positivt att det pågår en översyn av aktuella styrdokument. Vi vill dock betona vikten av att kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig implementering av de reviderade styrdokumenterna.

3.2 Organisation och genomförande av direktupphandlingar

3.2.1 Roll- och ansvarsfördelning

Enligt upphandlingspolicyn har kommunstyrelsen det strategiska ansvaret för all upphandling inom Älvsbyns kommun. Kommunstyrelsens verkställande organ för kommunens upphandlingsverksamhet är kommunledningskontoret.

Kommunen har inte haft någon upphandlare. Under hösten 2022 utsåg kommunledningen två inköpskoordinatorer som, utöver sina ordinarie arbetsuppgifter, stöttar verksamheterna vid upphandling och inköp. De kommunala bolagen genomför enligt de intervjuade själva upphandlingar och direktupphandlingar.

Inköp som överskrider 700 000 kronor bör företrädesvis enligt de intervjuade göras genom avrop från Adda Inköpscentral⁴. Anledningen uppges vara att klara av det kommunala uppdraget innan en formell samverkan kan komma på plats. Om den aktuella varan/tjänsten inte finns ska upphandling ske via konsult eller via samarbete med andra kommuner och/eller parter. Enligt de intervjuade sker samverkan framför allt med Piteå kommun. Vid granskningstillfället har kommunen inte några avtal som reglerar upphandlingssamverkan med varken Piteå kommun eller någon annan part.

---

⁴ Adda Inköpscentral – Sveriges kommuner och regioners gemensamma inköpscentral

Om beräknat inköpsbelopp underskrider lagstadgad direktupphandlingsgräns, 700 000 kronor, ska en direktupphandling genomföras. All upphandling som överskrider 100 000 kronor ska genomföras i kommunens IT-stöd för upphandling.

Delegationsordning

I kommunstyrelsens delegationsordning⁵ framgår att enhetschefer har delegation från nämnden att besluta om inköp upp till 100 000 kronor. Kommunchef, skolchef och socialchef har delegation att besluta om inköp mellan 100 000 kronor och upp till direktupphandlingsgränsen. Vi noterar att det hänvisas till tidigare gällande direktupphandlingsgräns och inte den som gäller från 1 februari 2022 det vill säga 700 000 kr. Kommunchefen har av kommunstyrelsen delegation att besluta om inköp över direktupphandlingsgränsen upp till 5 000 000 kronor. Enligt delegationsordningen ska beslut som fattats genom delegation anmälas till kommunstyrelsens nästa kommande sammanträde.

Av genomförd granskning av kommunstyrelsens protokoll under 2022 framgår att styrelsens har en stående punkt 'Delegationsrapport KS'. Rapporten sammanfattar anmälda delegationsbeslut till kommunstyrelsen sedan föregående sammanträde. Granskningen visar att ett delegationsbeslut avseende upphandling (april 2022) har anmälts till kommunstyrelsen under 2022. Det har inte gjorts någon anmälan avseende direktupphandlingar under hela 2022.

De intervjuade upplever att roll- och ansvarsfördelningen vid direktupphandling är tydlig. Samtliga enhetschefer (27) som besvarat utskickade stickprovsfrågor anser att roller och ansvar vid direktupphandling är tydligt. Avsaknaden av ett intranät i kommunen kan enligt de intervjuade emellertid påverka kommunikationen negativt mellan enhetschefer och inköpskoordinatorer vid ekonomiavdelningen.

Utöver översynen av befintliga styrdokument pågår enligt de intervjuade en diskussion om att implementera en beställarorganisation i kommunen. Det är vanligt att kommuner och regioner väljer att bygga upp sin upphandlingsorganisation genom utsedda och ansvariga beställare. Syftet är dels att minska antalet behöriga beställare och därmed öka styrelsers och nämnders kontroll av inköp, dels för att säkerställa att berörda medarbetare har den kompetens som krävs för att genomföra inköp utifrån de krav som ställs i lagstiftningen.

3.2.2 Bedömning

Vår bedömning är att roller och ansvar avseende direktupphandling tydligt framgår i kommunens delegationsordning. I samband med genomförandet av stickprovskontrollen framkom emellertid att det under 2022 inte genomförts någon anmälan av delegationsbeslut avseende direktupphandlingar till kommunstyrelsen, se avsnitt 3.4. Vi bedömer att detta utgör en inte försumbar brist. Kommunstyrelsen måste enligt vår bedömning stärka uppföljningen av delegationsbeslut för direktupphandlingar.

---

⁵ KS 2022-12-19, §186

Vi kan konstatera att kommunen vid granskningstillfället inte har någon upphandlare anställd. I stället ska berörda medarbetare vända sig till utsedda inköpskoordinatorer vid kommunledningskontoret för stöd vid direktupphandlingar.

Vi noterar att kommunen vid inköp som överskrider den lagstadgade direktupphandlingsgränsen hänvisar berörda medarbetare till externa parter så som Adda Inköpscentral och upphandling genom samarbete med andra kommuner. Vid granskningstillfället finns enligt de intervjuade inte någon formaliserad, enligt kommunallagens regleringar, samverkan avseende upphandling. Det är enligt vår bedömning viktigt att kommunstyrelsen säkerställer att all upphandling som sker i samverkan med andra parter regleras enligt de samverkansformer som finns i kommunallagen.

3.3 Intern kontroll och uppföljning

Attestrutiner

Attestreglementet syftar till att säkerställa att ekonomiska transaktioner i kommunen sker på ett korrekt sätt avseende prestation, bokföringsunderlag, betalningsvillkor, bokföringstidpunkt, kontering och beslut.

Av kommunens attestreglemente⁶ framgår att kommunchefen, på delegation av kommunstyrelsen, utser beslutsattestanter och ersättare till dessa.

Attestförteckningen är knuten till befattning och ansvarsområde med eventuella begränsningar. Generella beloppsgränser för olika beslutsnivåer finns. Nivåerna är kopplade till beloppsgränser i delegationsordningen. Enhetschefer/motsvarande får enligt attestreglementet attestera⁷ belopp upp till 15 % av EU:s tröskelvärde för upphandling. Belopp som överstiger 15 % av EU:s tröskelvärde attesteras av budgetansvariga chefer, kommunchef eller ekonomichef. Följande attestmoment finns i kommunen:

Mottagningsattest	Kontroll av att varan/tjänsten levererats och stämmer med gjord beställning.
Granskningsattest	Kontroll/upprättande av/mot uträkning, belopp, villkor med mera.
Beslutsattest	Kontering, finansiell kontroll samt kontroll mot beslut.
Beslutsattest 2	Kontroll av inköp med högre totalbelopp än 15% av EU:s tröskelvärde för offentlig upphandling.

Vid attestering krävs minst två attester – mottagningsattest och beslutsattest. Vid två attester ingår i rollen som mottagningsattestant att även vara granskningsattestant.

---

⁶ KS 2019-08-26, § 95

⁷ Med attest menas enligt Attestreglementet att intyga att kontroll utförts utan anmärkning.

Vid inköp över 15% av EU:s tröskelvärde för offentlig upphandling krävs förutom beslutsattest av den budgetansvariga beslutsattestanten även beslutsattest 2 av kommundirektör eller ekonomichef.

I de fall den budgetansvarigas ansvar ska belastas gäller omvänd attestordning. Det innebär att mottagningsattest ska göras av överordnad chef och beslutsattest av budgetansvarig.

Attestant som gör sig skyldig till fel eller försummelse eller missbrukar sin ställning ska enligt attestreglementet fråntas sitt attestuppdrag. Inom ramen för granskningen har vi inte fått information om att detta har hänt.

Internkontrollplan 2022

Inom ramen för internkontrollplanen 2022 har kommunstyrelsen beslutat om en kontroll avseende upphandling och inköp – Avtalslojalitet (avtalsstrohet). Kontrollen ska göras genom en stickprovskontroll av avtalsstrohet inom två avtalsområden. Därtill ska uppföljning av antal utbildningstillfällen om regler och rutiner även genomföras.

I uppföljningen av internkontrollplanen 2022⁸, framgår att kontrollen inte utförts enligt plan. Stickprov har tagits avseende totalvolymen allt eftersom avtal löpt ut eller då chefer påtalat att de vill göra en upphandling. Utbildning har endast genomförts vid behov på individnivå. Enligt uppföljningen behöver arbetet fortgå även under 2023.

Övriga kontrollaktiviteter avseende direktupphandlingar

Enligt de intervjuade genomförs inte någon löpande kontroll av ramavtals- och leverantörstroheten eller några andra strukturerade kontroller, som exempelvis återkommande stickprov, avseende direktupphandlingar vid granskningstillfället.

3.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen inte har tillräckliga interna kontrollaktiviteter för att säkerställa att direktupphandlingar genomförs enligt lagkrav och kommunens egna styrdokument på området. Kommunstyrelsen har inom ramen för internkontrollplanen 2022 beslutat om att kontrollera avtalsstroheten, vilket vi bedömer som positivt. Uppföljningen av den internkontrollplanen visar emellertid att den inte utförts enligt plan. Vidare genomförs inte någon löpande kontroll av ramavtals- och leverantörstroheten eller några andra strukturerade kontroller, som exempelvis återkommande stickprov, avseende direktupphandlingar vid granskningstillfället.

---

⁸ Beslutad av kommunstyrelsen 27 februari 2023, 5–6 §§.

3.4 Stickprovskontroll

För att bedöma den interna kontrollen i inköpsverksamheten avseende direktupphandlingar har vi genomfört en stickprovskontroll. Inledningsvis har vi begärt ut en förteckning över leverantörsfakturor för tidsperioden jan-dec 2022. Inköp under 100 000 kronor och över 800 000 kronor har exkluderats.

I erhållen leverantörsreskontra identifierades 33 leverantörsfakturor/inköp som genomförts och som inte identifierats i erhållen avtalsförteckning. Efter en skriftlig avstämning med respektive förvaltningsledning exkluderades nio leverantörsfakturor då det visat sig att leverantören ha avtal för den specifika tjänsten/varan, trots att dessa inte framkommit av erhållen avtalsförteckning. Granskarna har erhållit ett signerat avtal och ett anbudöppnade som stärker att en konkurrensutsättning/upphandling genomförts avseende dessa inköp. Vidare har ytterligare 15 leverantörsfakturor exkluderats då dessa avser avrop från Adda Inköpscentral⁹ och kostnader som inte tillkommit på grund av inköp av varor och tjänster så som exempelvis bidrag, en rekvisition, medfinansiering, bostadsanpassning, ägarfinansiering och elevsättning (skolpeng).

Totalt har 9 leverantörsfakturor/inköp valts ut för en fördjupad granskning. Bedömning har endast skett av dessa stickprov och därmed inte kommunstyrelsens övriga inköp.

Följande granskningsprogram har använts i samband med kontrollen:

- Om den som genomfört inköpet har behörighet till detta.
- Om det finns ett upprättat avtal i enlighet med kommunens riktlinjer för upphandling
- Om den som undertecknat ett eventuellt avtal har behörighet till detta.
- Om beslut som fattats med delegation delgetts nämnden.
- Om dokumentation har upprättats i enlighet med LOU och kommunens riktlinjer.
- Om konkurrensutsättning har genomförts.
- Om det samlade värdet av gjorda inköp under kalenderåret överskrider direktupphandlingsgränsen för vald leverantör respektive inom aktuellt område.

I samband med stickprovskontrollen har en bedömning gjorts om inköpet är att anse som en otillåten direktupphandling eller ej. Där det har varit befogat har vi även bedömt om det samlade värdet under en längre period inneburit skäl att upphandla aktuell vara/tjänst. För att kunna genomföra ovanstående kontroller har vi efterfrågat följande underlag:

---

⁹ Adda Inköpscentral – ett upphandlingsstöd för offentlig verksamhet som ägs av Sveriges kommuner och regioner (SKR).

2023-03-29

- Leverantörsfaktura, inkl. samtliga tillhörande bilagor.
- Underlag som tydliggör att konkurrensutsättning genomförts.
- Dokumentation som upprättats i enlighet med LOU utifrån kravet på dokumentation vid inköp som överskrider 100 000 kronor.
- Attestordning.
- En print-screen (eller motsvarande) från systemet som visar vem som attesterat fakturan.
- Underlag som tydliggör delgivning av delegationsbeslut till respektive nämnd under 2022.

Vi har mottagit nio av nio efterfrågade leverantörsfakturer. I Tabell 1 redogörs våra övergripande iakttagelser i stickprovskontrollen. Inom parentes anges det totala antalet granskade stickproven i respektive kontrollpunkt.

Tabell 1

Kontrollpunkt	Antal JA	Andel JA
Den som gjort inköp har behörighet till detta	9 (9)	100 %
Det finns ett upprättat avtal i enlighet med kommunens riktlinjer	2 (9)	22 %
Den som har undertecknat ett avtal har behörighet till detta	2 (2)	100 %
Beslut som fattats med delegation har delgetts nämnden	0 (9)	0 %
Dokumentation har upprättats i enlighet med LOU och riktlinjer för direktupphandling	1 (9)	11 %
Vi har erhållit underlag som tydliggör att konkurrensutsättning har genomförts	3 (9)	33 %
Det samlade värdet av gjorda inköp under kalenderåret överskrider inte direktupphandlingsgränsen, för vald leverantör resp. inom aktuellt område.	9 (9)	100 %

Kommentar

För samtliga granskade leverantörsfakturer/inköp kan vi konstatera att den som gjort inköpet har behörighet till detta. Vi noterar även att samtliga granskade inköp har föregåtts av en kontroll av att leverantören har F-skattsedel. I endast två av nio stickprov har vi erhållit ett avtal. Dessa två avtal är signerade av behörig tjänsteperson.

Vi har inte erhållit underlag som styrker att något av inköpen har anmälts till kommunstyrelsen som delegationsbeslut. Genomförd granskning av kommunstyrelsens protokoll 2022 bekräftar att granskade inköp inte anmälts till kommunstyrelsen i enlighet med delegationsordningen.

Avseende ett av nio granskade inköp har vi erhållit dokumentation som ska upprättas enligt LOU och kommunens riktlinjer för upphandling. Avseende tre av nio stickprov har vi erhållit underlag som tydliggör att en konkurrensutsättning har genomförts.

Inte något av stickproven/inköpen har ett samlat värde som överskrider gällande direktupphandlingsgräns.

3.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att granskade direktupphandling inte genomförts i enlighet med gällande lagstiftning och interna styrdokument. Vi bedömer att kommunstyrelsen bör stärka sin styrning och kontroll avseende direktupphandlingar.

Stickprovskontrollen visar att det finns ett flertal avvikelser vid inköp där avtal inte finns med aktuell leverantör. Bland annat visar kontrollen brister i dokumentation av inköp som överskrider 100 000 kronor, vilket är ett krav enligt 19 a kap. 11§ LOU. Vi kan även i flertalet stickprov konstatera brister i följsamheten till kommunens egna riktlinjer, som bland annat tydliggör att ett avtal bör upprättas vid inköp som överskrider 100 000 kronor. Vi har erhållit ett avtal i två av nio granskade direktupphandlingar. För sex av nio granskade direktupphandlingar har vi inte erhållit underlag som tydliggör att konkurrensutsättning har skett. Detta innebär enligt vår bedömning en risk för att kommunstyrelsen åsidosatt affärsmässigheten genom att inte säkerställa att kommunen får konkurrenskraftiga priser och villkor.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen bör stärka sin uppföljning av delegationsbeslut avseende direktupphandling. Bakgrunden är att vi inte har erhållit underlag som styrker att något av inköpen har anmälts till kommunstyrelsen som delegationsbeslut. Genomförd granskning av kommunstyrelsens protokoll 2022 bekräftar att granskade inköp inte anmälts till kommunstyrelsen i enlighet med delegationsordningen.

Enligt 6 kap. 37§ KL får en nämnd uppdra åt ett utskott, en ledamot, ersättare eller en anställd hos kommunen eller landstinget att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp ärenden.¹⁰ Delegeringen medför möjlighet till att avlasta nämnden/styrelsen från rutinärenden och därmed skapa utrymme för mer omfattande behandling av betydelsefulla och principiella ärenden. Vidare medför det även möjlighet till en mer effektiv verksamhet genom att förkorta beslutsvägar samt handläggningstiden för ärenden.

Beslut som fattas med stöd av delegation ska enligt 6 kap. 40 § KL anmälas till nämnden enligt den ordning nämnden beslutar. Syftet är bland annat att besluten noteras i nämndens protokoll och därmed är offentliggjorda, vilket ger allmänheten möjlighet att

---

¹⁰ Dock ej i den typ av ärenden som anges i 6 kap. 28 § KL.

granska och överklaga besluten. Det är även av vikt att ledamöterna i nämnden, genom anmälan, regelbundet får information om vilka beslut som fattats på delegation och därmed stärka den löpande interna kontrollen. Enligt kommunstyrelsens delegationsordning ska beslut anmälas till kommunstyrelsens nästa sammanträde.

Delegationsbeslut är juridiskt sett beslut som fattas i nämndens namn och kan inte ändras av nämnden i samband med att beslutet anmäls. Däremot kan beslutet, när det har anmälts till nämnden, överklagas genom laglighetsprövning. Laglighetsprövning innebär att domstolen inte tar ställning till frågan i sak utan prövar formen för beslutet, exempelvis att rätt befattningshavare eller rätt instans fattat beslutet. Nämnden har befogenhet att fatta ett sådant beslut. Domstolen ändrar därmed aldrig nämndens beslut utan kan upphäva beslutet och återförvisa beslutet till nämnden för ny handläggning. Alla som är medlemmar i en kommun kan överklaga ett beslut genom laglighetsprövning. Förvaltningsbesvär är även det beslut som vanligtvis fattas genom delegation till tjänsteperson. Dessa beslut ska anmälas till nämnden men kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Genom att delegationsbeslut inte anmäls är det svårt för kommunstyrelsen att ha en tillräcklig kontroll över att besluten fattas inom givna ramar för LOU och riktlinjer för upphandling. Särskilt då det inte sker några strukturerade och löpande kontroller, som exempelvis stickprov, av genomförda direktupphandlingar, se avsnitt 3.3.

Genom att beslut om direktupphandling inte har anmälts till nämnden innebär det att nämnden inte har haft kontroll över vilka beslut som har fattats i nämndens namn. Även om upphandlingsbeslut kan överklagas genom förvaltningsbesvär ska det anmälas till nämnden enligt kommunallagen.

3.5 Utbildnings- och informationsinsatser

Enligt de intervjuade varierar kunskapsnivån avseende upphandling och inköp både mellan och inom olika verksamheter. Granskningen visar att det inte genomförts någon utbildning eller informationsinsats avseende upphandling och inköp under 2022. Ekonomiavdelningen informerar enhetschefer, via e-post, när kommunen (genom samarbete) tecknat nya ramavtal.

Enligt intervjuade blir nyanställda medarbetare ombudda att kontakta ekonomiavdelningen för information om upphandling och inköp. Någon formell utbildning sker enligt de intervjuade dock inte.

Efter valet 2022 fick nyvalda fullmäktigeledamöter möjlighet att genomföra utbildning avseende offentlig verksamhet. Enligt de intervjuade berörde denna utbildning även lagstiftningar som LOU och LUF.

Enligt intervjuade lyfts frågor avseende upphandling och inköp i samband med det månatliga enhetschefsmötet.

3.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen, vid granskningstillfället, inte tillser att berörda medarbetare erhåller löpande utbildning avseende upphandling och direktupphandling.

För att säkerställa att inköp och upphandlingar genomförs i enlighet med gällande lagar och regelverk är det av stor vikt att ansvariga medarbetare har en medvetenhet och en god kunskap om de lagar och regelverk som de har att förhålla sig till. Granskningen visar att berörda medarbetare inte genomfört någon utbildning avseende inköp och upphandling.

3.6 Förekomsten av mutor och jäv i samband med upphandling och direktupphandling

3.6.1 Rutiner för att förebygga mutor och jäv vid direktupphandling

Mutbrott begås när en medarbetare eller förtroendevald för sin egen eller någon annans räkning tar emot, godtar ett löfte om eller begär en otillbörlig förmån för sin tjänsteutövning. Alla gåvor eller förmåner som objektivt kan tänkas påverka utförandet av vissa uppgifter eller kan uppfattas som en belöning i efterhand är otillbörlig oavsett avsikten med gåvan. Lagstiftaren ställer särskilt höga krav på ett ansvarsfullt beteende på medarbetare och förtroendevalda inom offentlig sektor. De personer som ställer krav i upphandlingar och de som genomför beställningar tillhör en uttalad riskgrupp för mutförsök.

Jäv är en situation där en person kan tänkas vara partisk i sitt arbete eller där det finns någon omständighet som kan rubba förtroendet för personens opartiskhet. Jävsregler gäller vid all ärendehantering och riktar sig till alla som på något sätt kan påverka utgången av ett ärende.

Policy och riktlinjer mot mutor och jäv

Kommunens policy mot mutor och jäv¹¹ syftar till att upprätta medborgarnas förtroende för kommunen och dess helägda bolag. Alla medarbetare, uppdragstagare och förtroendevalda som verkar i kommunen och dess helägda bolag ska iaktta saklighet och opartiskhet i sin tjänsteutövning. De ska inte låta sig påverkas av ovidkommande önskemål eller hänsyn i sitt arbete och ska agera på ett sätt att mutor, jäv och oegentligheter eller misstankar inte uppstår. En medarbetare, uppdragstagare eller förtroendevald får aldrig missbruka sin ställning.

Enligt policyn ska chefer på alla nivåer verka för att policyn med tillhörande riktlinjer och anvisningar implementeras och är kända i all verksamhet.

Intervjuade och enhetschefer anser att risken för mutor och jäv finns. Risken bedöms emellertid inte som högre än i andra kommuner.

---

¹¹ KF 2022-05-02, § 30

Risken för jäv anses däremot vara hög enligt ett flertal intervjuade samt tillfrågade enhetschefer. Vid upphandling informerar och påminner ekonomiavdelningen om att det inte får förekomma några personliga relationer mellan den som genomför inköpet och eventuella anbudsgivare. Det åligger emellertid enskilda medarbetare och förtroendevalda att själva avgöra om jäv föreligger i en given situation.

Riktlinjer för visselblåsning

Kommunen och de kommunala bolagen har en visselblåsarfunktion där medarbetare och medborgare anonymt kan uppmärksamma organisationen på missförhållanden inom verksamheten. Funktionen ligger hos en extern part. Information om funktionen och länk för att göra en anmälan finns på kommunens och de kommunala bolagens hemsidor. Funktionen är enligt kommunens riktlinjer för visselblåsning¹² avsedd för allvarliga överträdelser, så som brott mot svensk eller EU-lagstiftning samt ärenden som kan anses vara av allmänintresse om de uppmärksammas.

Enligt riktlinjerna är det allas ansvar att gemensamt uppmärksamma problem och områden där Älvsbyns kommun som organisation eller där medarbetare inte följer rådande lagar eller fullt ut efterlever gällande riktlinjer.

En årlig uppföljning av antal ärenden och vidtagna åtgärder görs till kommunstyrelsen i samband med årsbokslut.

Kommunen tillämpar ett totalt repressalieförbud, vilket innebär att det är nolltolerans mot åtgärder ämnade att straffa någon som påtalat missförhållanden så länge agerandet skett i god tro.

Övriga rutiner

Enligt kommunens attestreglemente får den medarbetare som attesterar (mottagning- och beslutsattest) inte kontrollera in- och utbetalningar till sig själv eller en närstående. Detta innefattar även bolag och föreningar där medarbetaren eller den närstående har ägarintressen eller ingår i ledningen. För bedömning av om jäv föreligger bör försiktighetsprincipen tillämpas.

Enligt kommunens delegationsordning ska jäv hos delegater i kommunen undvikas genom att beslut fattas av kommunchefen i stället för utsedd delegat. Om jäv föreligger för kommunchefen ska beslut fattas av kommunstyrelsens ordförande.

3.6.2 Bedömning

Vår bedömning, utifrån genomförda intervjuer och av svar som inkommit från tillfrågade enhetschefer, är att det i likhet med alla upphandlande myndigheter finns en risk för förekomsten av mutor och jäv i samband med direktupphandling. Vi bedömer att riktlinjerna är i överensstämmelse med gällande regler i lagstiftning och kommunens styrande dokument. Att inköp görs i enlighet med gällande regelverk ska säkerställa att

---

¹² KS 2022-05-23 § 90

Älvsbyns kommun
Granskning av direktupphandling

2023-03-29

anlitade leverantörer har god affärsetik, följer lagar och förordningar samt fullgör sina skyldigheter gentemot samhället. Enligt vår bedömning bör kommunstyrelsen stärka de interna kontrollaktiviteterna av direktupphandlingar, se Avsnitt 3.3 och 3.4. Mot bakgrund av detta bedöms att det finns en ökad riskutsättning för mutor och jäv i samband med direktupphandling.

Med bakgrund av vad som framkommit i avsnitt 3.2 samt i stickprovskontrollen bedömer vi att det saknas en systematik gällande anmälan av delegationsbeslut till nämnden. Enligt vår bedömning kan detta innebära en ökad riskutsättning avseende mutor och jäv.

Eftersom det åligger den enskilda tjänstepersonen/förtroendevalda att själva anmäla jäv ställer det enligt vår bedömning krav på kommunstyrelsen att säkerställa att berörda personer har tillräckligt med kunskap om mutor- och jävsituationer. Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen bedömer vi att berörda medarbetare ges förutsättningar, genom löpande och återkommande informationsinsatser avseende jäv, för att undvika jävssituationer.

4 Slutsats och rekommendationer

4.1 Sammanfattande bedömning

KPMG har av Älvsbyns kommuns revisorer fått i uppdrag att granska rutinerna kring kommunens direktupphandlingar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att direktupphandlingar genomförs i enlighet med lagkrav och interna styrdokument.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen inte säkerställer att direktupphandlingar genomförs i enlighet med lagkrav och styrande dokument.

Granskningen visar att kommunen har beslutade riktlinjer för direktupphandling, vilket vi bedömer som positivt. Detta är väsentligt för att de ska kunna utgöra ett formellt styrande dokument för kommunen. Därtill åligger det kommunen, i enlighet med 19 a kap. 15 § LOU att besluta om riktlinjer för direktupphandling.

Den interna roll- och ansvarsfördelningen vid upphandling och direktupphandling bedöms vid granskningstillfället vara tydligt formulerade i granskade styrdokument. Detta bekräftas även av intervjuade och tillfrågade enhetschefer. Granskningen visar dock att det inte genomförts någon anmälan av delegationsbeslut avseende direktupphandlingar under 2022. Vi bedömer att detta utgör en inte försumbar brist. Kommunstyrelsen måste enligt vår bedömning stärka sin uppföljning av delegationsbeslut avseende direktupphandlingar. Vid upphandling som överskrider direktupphandlingsgränsen hänvisas berörda medarbetare till att samarbeta med exempelvis andra kommuner. Kommunen saknar vid granskningstillfället avtalssamverkan enligt kommunallagen med de kommuner där upphandlingssamverkan sker. Det är enligt vår bedömning viktigt att formalisera samarbetet, i enlighet med vad som regleras i kommunallagen, för att tydliggöra vilka åtaganden och ansvar respektive part har.

Kommunstyrelsen har enligt vår bedömning inte, vid granskningstillfället, tillräckliga interna kontrollaktiviteter för att säkerställa att direktupphandlingar genomförs enligt lagkrav och kommunens egna styrdokument på området. Styrelsen har beslutat om att kontrollera ramavtalstroheten inom ramen för internkontrollplanen 2022. Uppföljningen visar dock att kontrollen inte utförts enligt plan. Det genomförs inte någon löpande kontroll av ramavtals- och leverantörstroheten eller några andra strukturerade kontroller, som exempelvis återkommande stickprov, avseende direktupphandlingar vid granskningstillfället. I samband med stickprovskontrollen har vi identifierat ett flertal avvikelser i form av brister i dokumentation av inköp som överskrider 100 000 kronor, vilket är ett krav enligt 19 a kap. 11 § LOU. Vi har även identifierat avvikelser i flera stickprov i form av brister i följsamheten till kommunens egna riktlinjer, som bland annat tydliggör att ett avtal bör upprättas vid inköp som överskrider 100 000 kronor. För sex av nio granskade direktupphandlingar/inköp har vi inte erhållit underlag som tydliggör att konkurrensutsättning har skett. Detta innebär enligt vår bedömning en risk för att kommunstyrelsen åsidosatt affärsmässigheten genom att inte säkerställa att kommunen inte får konkurrenskraftiga priser och villkor.

2023-03-29

Vår bedömning är att kommunstyrelsen, vid granskningstillfället, inte tillser att berörda medarbetare erhåller löpande utbildning avseende upphandling och direktupphandling.

Vi bedömer att det, i likhet med alla upphandlande myndigheter, finns en risk för förekomsten av mutor och jäv i samband med direktupphandling. Att kommunstyrelsen, vid granskningstillfället, inte bedöms säkerställa en tillräckligt ändamålsenlig intern kontroll påverkar enligt vår bedömning även kommunens riskutsättning för mutor och jäv i samband med direktupphandling.

Eftersom det åligger den enskilda tjänstepersonen/förtroendevalda att själva anmäla jäv ställer det enligt vår bedömning krav på kommunstyrelsen att säkerställa att berörda personer har tillräckligt med kunskap om mutor- och jävsituationer. Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen bedömer vi att berörda medarbetare ges förutsättningar, genom löpande och återkommande informationsinsatser avseende jäv, för att undvika jävssituationer.

4.2 Rekommendationer

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att

- tillse att delegationsbeslut anmäls i enlighet med gällande delegationsordning.
- tillse tillräckliga interna kontrollaktiviteter avseende direktupphandling.
- säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med gällande lagkrav och interna styrdokument.
- formalisera samverkansformerna, i enlighet med kommunallagens regleringar, med andra kommunala aktörer.
- säkerställa att berörda medarbetare får den utbildning och information som krävs för att genomföra upphandling och direktupphandling i enlighet med gällande lagkrav och interna styrdokument.

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:
Maria Wiksten
97DD4E0DCAB24F0...

Maria Wiksten

Kommunal revisor

DocuSigned by:
Anna Hammarsten
14391607A3484A1...

Anna Hammarsten

Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.